

Kendi Kaderini Tayin Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kendi Kaderini Tayin Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24569>

Özet

Kendi Kaderini Tayin Ölçeği, Dilek Türkmen tarafından 2012 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle kurumsal bakım altında, yani yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin kendi kaderlerini tayin hakkı (self-determination) düzeylerini ve buna eşlik eden öz-sayıgı düzeylerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir.

24 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan bu ölçek, gençlerin hedeflerini belirleme, bu hedeflere ulaşmak için plan yapma yeteneklerini ve çevrelerinden (okul ve yurt) aldıkları desteği ölçmektedir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri, ölçeğin Türk kültüründe kullanıma uygun, iyi düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Kendi kaderini tayin, ölçek uyarlaması, yetiştirme yurtları, öz-sayıgı, faktör analizi, psikometrik değerlendirme, gençlik.

Yazarlar

Dilek Türkmen

Amaç

Ölçeğin temel amacı, kurumsal bakım altında büyüyen gençlerin yaşamlarında kontrol sahibi olma ve bağımsız karar alma becerilerini nicel olarak ölçmektir. Bu bağlamda, gençlerin kendi geleceklerini planlama, hedefler koyma ve bu hedeflere ulaşma süreçlerindeki yeterlilik algıları değerlendirilmektedir.

Uyarlama çalışması, gençlerin öz-belirleme becerilerinin, kurumsal yaşamın getirdiği sorunlamalar içinde nasıl geliştini veya kısıtlandığını ortaya koymayı hedeflemiştir. Elde edilen sonuçlar, sosyal hizmet uzmanları ve eğitimciler için, gençlerin bağımsız yaşama geçi süreçlerini destekleyici müdahale programları geliştirmede önemli bir veri kaynağı sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, bireyin otonomi, yetkinlik ve iliklilik ihtiyaçları vurgulayan Kendi Kaderini Tayin Teorisi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Ölçek, 24 madde ve dört temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, bireyin hem içsel motivasyonunu hem de çevresel etkileşimlerini kapsayarak, öz-belirleme yapısının çok boyutluluğunu yansıtmaktadır:

Yapısal Özellikler: Davranışsal yönü temsil eder; hedeflere yönelik eyleme geçme ve planlama becerisi.

Nasıl Hissederim: Bilişsel ve duygusal yönü temsil eder; bireyin hedeflerine ulaşabileceğine dair inancı ve öz-yeterliliği.

Okulda Neler Olur: Okul çevresinden alınan sosyal desteği ve bireyin ihtiyaçlarının eğitim ortamında karşılanması düzeyini ölçer.

Yurtta Neler Olur: Yaşam alanı olan yetiştirme yurdundaki çevresel desteği, anlayışı ve cesaretlendirmeyi ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla, 23 maddelik (analiz raporunda geçen madde sayısı) yapıya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin dört faktörlü yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Elde edilen uyum istatistikleri, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini kanıtlamıştır. Hesaplanan bağıca uyum indeksleri ve yorumları şunlardır:

Ki Kare / Serbestlik Derecesi Oranı (χ^2/df): 1,49. Bu değer 2'nin altında olması, modelin iyi bir uyum sergilediğine işaret eder.

Goodness of Fit Index (GFI): 0,87. Bu değer, kabul edilebilir uyum için belirlenen 0.90 eşiğine yakın olup, modelin genel uyumunun iyi olduğunu gösterir.

Comparative Fit Index (CFI): 0,97. 0.95'ten büyük olması, modelin mükemmel düzeyde bir uyum iyiliğine sahip olduğunu ifade eder.

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA): 0,048. Bu değer 0.05'in altında olması, modelin yüksek uyumunun çok iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, DFA analizleri, ölçeğin orijinal çalışmada belirlenen dört faktörlü yapısının Türk örneğinde geçerli olduğunu ve iyi/kabul edilebilir uyum sonuçları içerisinde yer aldığı doğrulanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı ve madde analizi yöntemleriyle incelenmiştir. İç tutarlılık değeri değerlendirme için yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alpha** katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ek olarak, ölçekteki her bir maddenin ölçülmek istenen yapıyı ne kadar temsil ettiğini belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Bu analizde, her bir maddenin puanı ile ölçekten alınan toplam puan arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Madde-toplam puan korelasyonlarının

yüksek olması, maddelerin olumlu ve olumsuz tutumları ayırt etme gücünün yüksek olduğunu ve ölçeğin güvenilirliğine katkı sağladığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısı, hem keşfedici (Açımlayıcı) hem de doğrulayıcı (Doğrulayıcı) faktör analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda ölçeğin 23 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapı sergilediği görülmüştür.

Bu dört faktörlü yapı, daha sonra Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş ve yukarıda belirtilen uyum indeksleri (özellikle CFI ve RMSEA) araçlarıyla kabul edilebilir düzeyde onaylanmıştır. Ölçeğin son hali 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşacak şekilde raporlanmıştır. Her alt boyut, bireyin kendi kaderini tayin etme sürecinin spesifik bir yönünü kapsamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarılama Ölçeği

Format: 4 alt boyut ve 24 madde. 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kurumsal bakımdaki gençler (Yetiştirme yurtlarında kalanlar)

Yaş Grubu: Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi

Popülasyon Detayları: Türkmen (2012) tez çalışması kapsamında, yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin kendi kaderlerini tayin hakkı ve öz-saygı düzeylerini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Öz-belirleme, Likert ölçeği, Cronbach Alpha, kurumsal bakımda, yapısal eşitlik modellemesi, yetiştirme yurdu gençleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: turkmendilek@gmail.com

Yazma Adresi: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Tez çalışması yapılıdık kurum)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2012 yılında tamamlanan bir yüksek lisans tezi bünyesinde uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izin şartları hakkında detaylı bilgi almak için sorumlu yazar Dilek Türkmen ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Tez, [Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü](#)'nde sunulmuştur.

Kaynaklar

Türkmen, D. (2012). *Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin kendi kaderlerini tayin hakkı ile öz-saygı düzeylerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [kendi-kaderini-tayin-olcegi-toad.pdf](#)

Kendi Kaderini Tayin Ölçeği Maddeleri

Derecelendirme: 5'li Likert (1= Asla - 5= Her zaman)

Ölçek toplam 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Her alt boyuta ait örnek maddeler aşağıdadır:

Yaptığım şeyler (6m): Hedeflerime ulaşacak planlarım üzerinde çalışmaya en kısa zamanda başlarım.

Nasıl Hissederim (6m): İstediyim şeyi elde etmek için hedefler belirleyebildiğime inanırım.

Okulda neler olur (6m): Okuldaki insanlar, istediğim, ihtiyacım olan ya da iyi olduğum şeyler hakkında konuşurken beni dinlerler.

Yurtta neler olur (6m): Yurttaki insanlar, hedeflerime ulaşmak için planımı değiştirmeye mecbur olduğumda bunu anlayışla karşılarlar. Bunu yaparken, bana tavsiyede bulunurlar ve beni cesaretlendirirler.